Una història de Tarragona en imatges, un segle en un clic, la saga Chinchilla.

Abans que res, m'agradaria expressar la meva satisfacció per poder dir uns mots de presentació del llibre ***Una història de Tarragona en imatges, un segle en un clic, la saga Chinchilla***. Agraïment que vull fer tant al fotògraf Ramon Segú Chinchilla, com al periodista i coordinador del llibre Xavier Fernández i a l'editor Alfred Arola. Gràcies a tots per convidar-me.

Entenc, que si m'han encarregat aquesta presentació no es per haver participat en la redacció d'un petit capítol del llibre. Aquest és un llibre coral, col·lectiu, en els textos del qual hi han col·laborat 22 autors i, per tant, ben segur, que molts altres podrien fer-ho millor que jo.

Crec, que tampoc m'han demanat que assumeixi la presentació per l'amistat o la coneixença amb Ramon Segú Chinchilla. Certament, ens coneixem i som amics, però, d'amics, tot just per què el Ramon és com és, sortosament, en té molts. Per tant, també és segur que n'hi hauria que podrien fer-ho millor que jo.

Penso, doncs, que m'han convidat a presentar aquest llibre per què, en nom de l'Ajuntament de Tarragona, sóc el responsable del Centre d'Imatges de Tarragona, una secció de L'Arxiu, centre des del qual es gestionaran, conservaran i difondran les fotografies de l'immens fons fotogràfic Chinchilla que ara s'integra en el patrimoni fotogràfic de la ciutat.

Per tant, voldria parlar tant del llibre com del patrimoni fotogràfic i, en concret, del fons fotogràfic Chinchilla, aplegat per tres generacions de professionals de la fotografia, al llarg de 90 anys.

Des de Gerard Chinchilla Berenguer (l'avi i fundador de l'establiment del carrer de Sant Francesc l'any 1913), passant per Ramon Segú Palau (el pare i continuador de la feina iniciada pel seu sogre) i, finalment, per Ramon Segú Chinchilla (el fill que va mantenir l'empresa en actiu fins l'any 2004).

Els besnéts del fundador, Maurici i Gerard Segú han dirigit el seu rumb professionals vers altres àmbits, però s'han implicat i participat en la cessió i gestió del fons fotogràfic.

Com deia, gairebé un segle d'exercici professional de la fotografia, les vicissituds del qual Verònica Cano, en el seu apartat, ressegueix i relata amb detall.

Per explicar una mica l'origen d'aquest llibre, manllevem els mots d'Antoni Coll que serveixen de pòrtic i pròleg.

A més a més de retre homenatge als fotògrafs Chinchilla, als quals qualifica com a "notaris" de la història, Antoni Coll explica com el periodista Xavier Fernández va tenir l'encert de seleccionar, primer, unes imatges Chinchilla amb les quals il·lustrar 14 capítols d'una sèrie. Després, segons el seu criteri, va demanar un article per contextualitzar les imatges a diferents autors. Aquesta sèrie, que es va publicar al *Diari de Tarragona* fa dos anys, configura ara el nucli del llibre que presentem.

Abans d'entrar en aquests capítols, però, per conèixer una mica més el tarannà del fotògraf, per conèixer qui ha darrere de la càmera, cal aturar-nos en algunes anècdotes explicades pel mateix Ramon Segú Chinchilla, aplegades i relatades per Xavier Fernàndez.

Des de l'enlluernament per l'efecte de la fogonada del flash a un ministre de Marina quan baixava del tren, passant per la situació de cobrir l'acte solemne de signatura d'un conveni entre el ministre d'Educació i el cardenal Benjamin Arriba y Castro sense haver posat el rodet a la càmera (va haver de demanar que ho repetissin), fins les caigudes i empentes que rebia cada vegada que intentava acostar-se al dictador Franco per fotografiar-lo (tenia permís per fer-ho, però a distància)... i així, fins a un total de quinze anècdotes, interessants i divertides.

Com a fotoperiodista, Ramon Segú Chinchilla deu de ser el tarragoní que ha fotografiant més personatges coneguts, rellevants i famosos del darrer terç del segle XX. Des de caps d'estat com Franco o el rei Joan Carles I, fins a presidents com Adolfo Suàrez o Jordi Pujol, ministres com Fraga Iribarne i Rodolfo Martí Villa, passant per toreros, futbolistes, actrius com Sara Montiel, artistes com Dalí, cantants com Julio Iglesias i David Bisbal, etc... La llista pot ser inacabable.

Ramon Segú, ha viscut i ha deixat testimoni en imatge de molts moments d'alegria i il·lusió col·lectiva, com totes les activitats festives de la ciutat, la manifestació de l'11 de Setembre de 1977 o la primera visita del president Tarradellas a Tarragona. Però també ha presenciat moments molts tràgics que l'han colpit i que també recorda, com la tragèdia de l'accident del Càmping dels Alfacs.

Des de la segona meitat de la dècada dels seixanta, amb només quinze o setze anys, Ramon Segú va començar a desenvolupar la seva professió de fotoperiodista, ofici que va exercir durant més de 30 anys per a mitjans escrits com *Diari de Tarragona*, *El Correo Catalán*, *Tele/expres*, *El Noticiero Universal* o per les agències *Europa Press, Fiel* i *EFE*., així com col·laboracions més puntuals amb revistes de turisme i de viatges.

D'altra banda, a més a més de fotoperiodista, junt amb el seu pare, Ramon Segú Palau, també ha estat un dels fotògrafs pioners que més han contribuït a difondre la postal com a instrument d'atracció turística del nostre entorn. Per aquest motiu li fou concedit el títol de cavaller del mèrit belga hispànic i, per aquest motiu, ja podem avançar que el Centre d'Imatges de l'Arxiu i el Patronat de Turisme de l'Ajuntament de Tarragona estem preparant una nova exposició sobre les postals Chinchilla de les platges de Tarragona dels anys seixanta.

Podríem dir que els ulls i la càmera de Ramon Segú Chinchilla ha captat bona part de la història de Tarragona entre mitjans dels anys seixanta i inicis del segle XXI, és a dir durant més tres dècades.

La sèrie, publicada a les pàgines del *Diari de Tarragona* durant l'any 2012, se centra en 11 espais concrets, 11 espais que formen part de la nostra percepció col·lectiva com a ciutadans de Tarragona.

Xavier Fernández, a partir de les fotografies cedides per Ramon Segú Chinchilla, ens proposa un passeig per Tarragona, amb tot el que significa aquest "art de passejar" que els tarragonins devem tenir o tenim en el nostre ADN.

Un passejada pel passat i el present de diferents llocs emblemàtics, acompanyats de la mà, en aquest cas, acompanyats dels textos de diversos autors. Textos evocadors, nostàlgics, memorialístics en ocasions, però també textos farcits de dades històriques necessàries per a conèixer les transformacions esdevingudes en cada un d'aquests espais.

El recorregut s'inicia en el passeig de les Palmeres amb un redactat gairebé introspectiu i poètic d'Olga Xirinacs; continua per l'amfiteatre amb les explicacions detallades del recordat Jordi Rovira com a guia d'excepció; el passat i el present de l'avinguda de Catalunya a càrrec d'Elena Virgili i el relat d'un espai viscut i de treball com el Mercat Central a cura d'Albert Ribot.

Segueix la sèrie amb el conjunt d'edificis del preventori de la Savinosa sota la visió d'un arquitecte, Anton Pàmies; la platja de l'Arrabassada des de l'experiència d'un pescador, Santiago Peñalver; el centre neuràlgic de la plaça Imperial Tarraco per un dels historiadors de l'urbanisme de la ciutat, Josep Maria Buqueras; la platja del Miracle amb el text de qui la contempla gairebé cada dia, la col·lega i historiadora Coia Escoda.

Continuem pel passeig Arqueològic amb l'estudiós dels monuments de la ciutat, Joan Gisbert; el passeig de Sant Antoni de la mà del responsable de la secció local de la Biblioteca Pública de Tarragona Esteve Masalles i, finalment, la capçalera del Circ amb un text de Cristòfor Salom que, entre d'altres aspectes, ens recorda les dues sales de cinema que hi havia.

A més a més de passejar per diferents indrets, la sèrie també es proposa conèixer algunes de les visites que la nostra ciutat ha rebut. Com la de Dalí de l'any 1973 a cura de Teresa León, o les vingudes de diferents monarques, com la registrades els anys 1927 i 1976, a càrrec meu. També hi haurà un capítol dedicat a catàstrofes naturals com la de l'aiguat de Sant Lluc de l'any 1930 escrit per l'historiador Josep M. Sabaté.

Després d'aquesta sèrie d'11 capítols, tot seguit, dos capítols més titulats Ahir i avui. Ahir i avui (I) amb textos del guia oficial Manel Blay i de la professora de llatí Maite Blay, pare i filla, i l'Ahir i avui (II) amb l'escrit del catedràtic d'Història del Dret Anton Jordà.

En aquests dos apartats es prossegueix amb l'itinerari visual que ja hem iniciat per la ciutat i es complementa el passeig que es proposa al lector. El primer Ahir i avui va des de les Muralles fins a la Chartreuse, passant per la Rambla. El segon, per diversos edificis com l'església de Sant Pau o la Plaça de Toros, fins el sortosament desaparegut Marina Roc a la zona del Fortí de la Reina.

Comparant imatges del passat amb fotografies actuals del mateix indret, aquests capítols conviden a l'exercici de regirar dins la memòria per trobar allò que ja ha desaparegut o s'ha transformat i que, sovint, ens costa recordar.

El periodista Tomàs Carot, com a bon coneixedor de l'època, escriu un altre capítol del llibre contextualitzant les fotografies de l'exposició ***Ramon Segú Chinchilla: els anys setanta a Tarragona***.

Una exposició que ja han visitat més de 3.000 persones a les dependències de l'Arxiu i que a partir de l'1 de maig i fins a finals del mes de juny es podrà visitar a l'Espai Turisme del carrer Major. Així doncs, aquest capítol esdevé com una mena de catàleg que se suma a la resta del contingut d'aquest llibre.

Es tracta d'una selecció de 34 imatges, principalment en blanc i negre, que il·lustren els canvis i les transformacions que poc a poc s'anaven generant en l'urbanisme de la ciutat, les visites de personatges, les commemoracions oficials de l'època, les festes, els castells, els costums, la Setmana Santa... o bé, simplement, la vida quotidiana d'uns anys, els anys setanta, sobre els quals s'ha dit que el que era vell no acabava de desaparèixer i el que era nou començava a aflorar amb força.

Una dècada, que significava el pas d'un règim dictatorial a un règim democràtic, d'una economia subdesenvolupada a la consolidació de Tarragona com una de les àrees industrials i turístiques més actives i dinàmiques de Catalunya, d'una ciutat de 78.000 habitants a una població de 111.000 habitants, això és un augment del 42% de la població en deu anys. En definitiva, com que també parlem de fotografia, el pas del blanc i negre al color.

Per donar per acabat el llibre ***Una història de Tarragona en imatges, un segle en un clic, la saga Chinchilla*** faltava encara un retrat, el del mateix fotògraf. Antoni Vives assumeix la realització del retrat amb la redacció del perfil humà de fotògraf. Entre els diferents qualificatius, que n'hi ha molts i tots en positiu, jo destacaria el següent fragment: "es tracta d'un home ple de modèstia i bonhomia. Senzill i cordial. Amb una altura moral proporcional a la seva gran estatura física."

Quan començava la meva intervenció he dit que també volia parlar del patrimoni que tenim. Tots sabem, i a Tarragona especialment, que el patrimoni cultural esdevé un dels testimonis fonamentals de la trajectòria històrica i d'identitat d'un col·lectiu determinat, en aquest cas del col·lectiu conformat pels homes i dones de la ciutat de Tarragona.

Aquest patrimoni és una herència que mereix una protecció i una defensa especials. És un llegat del qual en podem gaudir en el present però que hem de transmetre en les millors condicions a les generacions futures.

En aquest patrimoni cultural s'integren també les fotografies. Per tant, aquests documents en imatges, pel seu valor històric, documental i cultural han de ser també objecte de protecció, conservació, investigació i difusió.

Cal reconèixer que en els darrers vint-i-cinc anys hem avançat significativament en la revalorització d'aquest patrimoni fotogràfic. Hores d'ara, els arxius públics de la ciutat ja conserven els llegats de bona part dels fotògrafs professionals (Vallvé, Víctor, Canadell, Raymond i, ara, finalment, gràcies a la generositat i sensibilitat de Ramon Segú, el fons Chinchilla).

Pel que fa a l'àmbit de l'Ajuntament de Tarragona, des de l'any 2012, el Centre d'Imatges de Tarragona a l'Arxiu ja és una realitat amb prop d'un milió i mig de fotografies.

D'altra banda, el Festival Internacional de Fotografia SCAN s'ha consolidat, la Fundació Fòrum continua amb la seva tasca constant i exposicions fotogràfiques de primer nivell com les que es programen al Port de Tarragona o a Caixa Fòrum, situen Tarragona en el mapa de la fotografia internacional.

Pel que fa a la difusió en format llibre, l'any 1990, l'Ajuntament de Tarragona edità ***Tarragona: La imatge i el temps***, més de 800 instantànies publicades, el primer recorregut visual de la ciutat, des de l'inici de la història de la fotografia a Tarragona, al voltant de 1860, fins al final de la dècada dels cinquanta del segle XX.

Posteriorment, l'any 2003, és presentà un nou llibre que complementava l'anterior ***Tarragona 1950-2000: itinerari visual***, en el qual es proposava una altra experiència gràfica a través d'unes 750 fotografies.

Vuit anys més tard, l'any 2011, l'editorial Efadós, amb la col·laboració de l'Ajuntament de Tarragona, publicava dins la col·lecció l'Abans el llibre ***Tarragona. Recull gràfic 1867-1967***, amb prop de 900 fotografies que provenien bàsicament de col·leccions familiars.

Ara, la publicació d'Arola Editors, ***Una història de Tarragona en imatges, un segle en un clic, la saga Chinchilla***, amb 208 fotografies, esdevé un altre pas important en aquest sentit.

El balanç general és prou satisfactori. Tanmateix, els professionals de l'àmbit del patrimoni fotogràfic, com és lògic i convenient, sempre reivindiquem més recursos per preservar i difondre aquesta herència tant valuosa, i, certament, encara resta molt per fer, però ja fa temps que hem començat a caminar i sabem cap a on volem anar.

Tornem al llibre que presentem. Com ja he dit, és un llibre coral. Vint-i-dos autors, que prenent com a partitura l'obra fotogràfica dels Chinchilla i sota la batuta de Xavier Fernández, des de diferents estils, interessos i professions, configuren aquestes 200 pàgines.

Un mosaic de fotografies, agrupades en capítols amb un text que les acompanya. Al final, quan tot s'ha col·locat al lloc que li correspon dins de l'estructura del llibre, la imatge que resulta és la de Tarragona i dels tarragonins del segle XX.

Però el llibre també és la suma de diferents històries: la història de la fotografia, la del fotoperiodisme, la de la nissaga Chinchilla, la de la ciutat, la de Catalunya, la del segle XX... Històries que sumades totes elles conformen la nostra Història.

Situats en el segle XXI sembla arribat el moment de mirar enrere i endinsar-nos en el passat recent de l'espai que ens és més proper: la ciutat dels darrers cent anys.

La metamorfosi esdevinguda és innegable, el canvi impressionant. Si a les darreries del segle XIX alguna ment lúcida podia imaginar-se la Tarragona dels anys trenta o quaranta, era gairebé impossible que en els primers anys de la dècada dels cinquanta ningú fos capaç d'albirar la ciutat d'avui. La transformació ha estat profunda, radical, amb tots els beneficis i prejudicis que comporta, amb avantatges i inconvenients, amb encerts i errors.

En els darrers trenta anys s'han succeït un reguitzell d'innovacions de tot ordre que han transmutat la societat. Un canvi en les mentalitats que condueix a una altra forma de viure: ràpida, accelerada, consumista,... molt lluny de la quietud i de la parsimònia que dominava la Tarragona d'abans, bucòlica i tranquil·la, però també reclosa en si mateixa, grisa i provinciana. Tots som fills o nets de la ciutat d'ahir, hem crescut i evolucionat plegats, nosaltres i Tarragona, i per això, sovint, és difícil prendre consciència d'on venim. És difícil copsar com el pas del temps ens ha modificat a nosaltres mateixos i al nostre entorn.

Per tot plegat, les imatges d'un llibre com aquest esdevenen elements de referència que acompanyen i il·lustren la comprensió de les transformacions produïdes. Icones que conformen la percepció individual d'aquest camí comú. En definitiva, redescobrir i comprendre el passat per a fer més suggerent la reflexió sobre l'avenir d'una ciutat que ja marxa pel segle XXI.

Crec que en nom de tots els autors que hem participat en aquest llibre puc concloure donant les gràcies als editors, al coordinador i, especialment a Ramon Segú Chinchilla, per haver cedit a la ciutat el seu fons fotogràfic i per haver-nos transmès la passió que sent per tot el que significa la seva professió.

Jordi Piqué Padró
5 de març de 2015